

BASIN AÇIKLAMASI

Hekimler, temiz havanın halk sağlığına çok önemli faydaları olacağını vurguluyor.

Ankara, Brüksel, 23 Şubat 2015 - Bugün yayınlanan bir bilgi notu, Türkiye'deki düşük hava kalitesinin, halk sağlığı üzerinde ağır bir faturası olduğunu ortaya koyuyor. (1) Sağlık ve Çevre Birliği HEAL'in girişimi ile hazırlanan kısa rapor, Türkiye'den de beş hekim ve tıbbi uzmanlık kuruluşunun işbirliği ile yayınlandı: Türk Tabipleri Birliği, Halk Sağlığı Uzmanları Derneği, Türk Toraks Derneği, Türk Solunum Araştırmaları Derneği ve İş ve Meslek Hastalıkları Uzmanları Derneği.

Türkiye, Avrupa'da hava kirliliğinden kaynaklı erken ölüm oranlarının en yüksek olduğu ülkelerden biri. Güncel araştırmalara göre, Türkiye'de sadece 2010 yılında, dış ortamda partikül madde (PM) ve ozona maruz kalma sonucu 28 924 kişinin hayatını kaybettiği tahmin ediliyor. (2)

Kirli havanın akciğerler ve kalp üzerinde ciddi olumsuz etkileri bulunuyor. Hava kirliliği, özellikle astım ve benzeri solunum rahatsızlıkları ile kalp hastalığı bulunan bireyler için önemli sorunlar oluşturuyor.

Yaygın olarak bilinen bu etkilerinin yanı sıra, son bilimsel bulgular hava kirliliğinin çocuk sağlığı üzerinde de karmaşık riskler oluşturduğunu gösteriyor. Örneğin, anne karnında hava kirliliğine maruz kalan bebeklerin düşük doğum ağırlığıyla ya da erken doğma risklerinin arttığına dair kanıtlar çoğalıyor. Başka bazı araştırmalar ise, annenin hava kirliliğine maruz kalmasının, çocuğun ilerleyen yaşlarda obeziteye, şeker hastalığına ve meme, prostat ve testis kanseri gibi hormonlarla ilintili kansellere yakalanma riskine yol açtığını işaret ediyor.

Düşük hava kalitesinin ulaşım, sanayi üretim süreçleri, ya da tarım gibi pek çok kaynağı olabiliyor. Enerji arzı ve kullanımı da hava kirliliğine en çok neden olan sektörlerin başında geliyor.

TTB Merkez Konseyi Başkanı Dr. Bayazıt İlhan, "Kirli havanın solunması pek çok sağlık sorununu tetiklemektedir. Kentlerde daha temiz bir havanın sağlanması, halk sağlığını da büyük ölçüde iyileştirecektir. Ancak çoğu zaman hava kalitesinin sağlığa yapacağı katkı görmezden geliniyor" dedi. Kömürün hava kirliliğine katkısının ciddi boyutlarda olduğunu belirten Dr. Bayazıt İlhan, "Hükümetin gelecekteki enerji talebini kömürle karşılamayı seçen politikalarını endişe ile izliyoruz. TTB ve ilgili uzman hekimlik dernekleri olarak, hükümeti, ülkenin enerji üretimi ve arzıyla ilgili tartışma ve kararlarda, özellikle kömürlü termik santrallerin artırılması yönünde karar alırken, bu kararlarının getireceği sağlık etkilerini ve maliyetleri de hesaba katmaya çağırıyoruz."

Ekim 2014'te, yine Türk Tabipleri Birliği'nin öncülüğünde beş hekim örgütü, yaptıkları ortak basın açıklamasında; Hükümeti, yeni kömürlü termik santrallerin kurulmasına izin vermemeye, kurulu bulunan santrallerde mevcut en iyi uygulamaların kullanılmasını zorunlu tutmaya ve sağlık üzerine en zararlı etkileri olduğu bilinen linyitle çalışanlar başta olmak üzere, aşamalı olarak kömürlü termik santrallerden vazgeçmeye çağırılmışlardı. (3)

Halen Türkiye'de en az 80 yeni kömürlü termik santralin yapılması planlanıyor. Hükümet Afşin-Elbistan Termik Santrali'ni, yapılacak yeni yatırımlarla, dünyanın en büyük kömürlü termik santral kompleksi haline getirmeyi hedefliyor.

HEAL'in Türkiye'den sorumlu Hava Kalitesi ve Enerji Danışmanı Deniz Gümüşel, "Türkiye'de hekimlerin ve diğer sağlıkçıların kömürün sağlık maliyetlerini gündeme taşımalarından memnunuz ve bu konuda farkındalık yaratmak için Türkiyeli sağlıkçılarla uluslararası işbirliğimizi geliştirmeye devam edeceğiz. Ulusal düzeydeki karar vericileri, enerji sektörüne dair kararlarının sağlık etkilerini ciddiye almaya davet ediyoruz." diyor. "Var olan kömürlü termik santrallerin genişletilmesi/yenilenmesi ya da yeni santrallerin yapılması, kronik hastalıklarla yapılan mücadelelere ve çocuk sağlığının korunması için alınan önlemlere ciddi zararlar verecektir."

Kömür ve sağlık

Avrupa'da, özellikle Türkiye ve Balkanlar'da, enerji üretimi ve kullanımından, özellikle kömürlü termik santrallerden kaynaklı hava kirliliği çok ciddi bir endişe kaynağı. HEAL'in "*Ödenmeyen Sağlık Faturası - Kömürle çalışan termik santraller bizi nasıl hasta ediyor?*" başlıklı raporundaki bilgilere göre, Avrupa Birliği'nde her yıl kömürlü termik santrallerden kaynaklı hava kirliliğinin yol açtığı sağlık maliyetleri 43 milyar Avro'ya ulaşıyor. (4) HEAL, kömür santrallerinin yarattığı sağlık maliyetleri ile ilgili benzer bir çalışmayı Türkiye için de yürütüyor. Çalışmanın sonuçları, yakın zamanda yayınlanarak kamuoyuyla paylaşılacak.

Öte yandan, mevzuatta daha sıkı standartlar getirilmesi ve hava kalitesinin iyileştirilmesine dair atılan adımlar sayesinde, halk sağlığında çok hızlı iyileşmelerin sağlanabileceğine dair geçmiş örnekler mevcut. Örneğin, 1990'larda Dublin, İrlanda'da kömür yakılmasının yasaklanması ile kentteki toplam ölüm oranları %8 oranında düşmüştü; solunum hastalıklarında %13 ve kalp/damar hastalıklarında ise %7'lük bir azalma sağlanmıştı.

HEAL, hava kirliliğinden kaynaklı sağlık maliyetlerine dikkat çekmenin, ulusal enerji politikaları belirlenirken sağlık etkilerinin sistematik olarak dikkate alınmasını sağlayacağını umuyor. Örneğin, geçtiğimiz yıl, Almanya ve Polonya'daki ulusal enerji planları ile ilgili tartışmalarda, düşük hava kalitesinin sağlık etkileri, özellikle de kömürlü santrallerden kaynaklanan zararlar da masaya yatırıldı. (5)

HEAL ve Türkiye'den sağlık örgütlerinin ortak yayınladığı yeni bilgi notunda, hekimlere ve tüm sağlıkçılara, hastalara tanı koyarken çevresel faktörleri de değerlendirmeleri, bölgelerindeki hava kalitesini izlemeleri ve hastalarını bu konuda bilgilendirmeleri ve ulusal enerji politikaları belirlenirken süreçlere müdahil olmaları öneriliyor. (1)

Türkiye'deki Hekim ve Tıbbi Uzmanlık Örgütleri Hava Kirliliği Hakkında Alarmede

Türkiye'de son birkaç yıldır hızlanan kömürlü termik santral yatırımları ve kentlerde hava kirliliğindeki endişe verici artış, hekim ve tıbbi uzmanlık derneklerini alarma geçirdi.

Türk Toraks Derneği (TTD), hava kirliliği sağlık etkileri konusunda, Ocak ayı içerisinde bir arama toplantısı yaptıklarını, ardından bu konuyu araştırmak amacıyla özel bir görev grubu oluşturduklarını, konunun derneğin gündeminin üst sıralarında yer aldığını belirtiyor.

Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER), ülkemizde Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği'nde izin verilen partiküller madde (PM) değerlerinin Dünya Sağlık Örgütü'nün önerdiği sınır değerlerin çok üzerinde olduğuna dikkat çekiyor. Sağlık Bakanlığı'nın acilen önlem alması

gerektiğini vurgulayan HASUDER, Çevre ve Şehircilik Bakanlığını da yönetmelikte gerekli değişiklikleri yaparak, PM sınır değerlerinin bir an önce WHO Hava Kalitesi Rehberi'nde tanımlanan değerlere indirilmesini sağlamaya çağırıyor.

İş ve Meslek Hastalıkları Uzmanları Derneği (İMUD) ise, Türkiye'de kömürle çalışan termik santrallerin tamamına yakınının linyit kullandığını, linyitin oluşturduğu kül miktarının ve hava kirliliği etkenlerinin çok daha fazla olduğunu vurgulayarak, linyit kullanımının ne denli önemli bir çevre sağlığı sorunu oluşturduğunun altını çiziyor.

SON

İLETİŞİM:

Anne Stauffer, Direktör Yardımcısı, Health and Environment Alliance (HEAL), Belçika.
E-posta: anne@env-health.org, Cep Telefonu: +32 473 711092

Deniz Gümüsel, HEAL Hava Kalitesi ve Enerji Uzmanı, Türkiye.
E-posta: deniz@env-health.org, airturkey@env-health.org, Cep Telefonu: 0 533 6205838

Prof. Dr. Kayıhan Pala, Türk Tabipleri Birliği, Bursa Tabip Odası Çevre Komisyonu Üyesi.
E-posta: kpala@uludag.edu.tr; Cep Telefonu: 0 532 2972229

Diana Smith, HEAL İletişim ve Medya Danışmanı, Belçika.
E-posta: diana@env-health.org, Cep Telefonu: +33 6 33 04 2943

EDİTÖRE NOTLAR:

1. Türkiye'de Hava Kirliliği ve Sağlık Gerçekler, Veriler ve Öneriler, Bilgi Broşürü, Şubat 2015, Türkçe http://env-health.org/IMG/pdf/150220_factsheet_air_and_health_turkey_tr_final.pdf
İngilizce http://env-health.org/IMG/pdf/150220_factsheet_air_and_health_turkey_en_final.pdf
2. *Global Burden of Disease 2013*'ten alıntılan: OECD (2014). The Cost of Air Pollution - Health Impacts of Road Transport, OECD Publishing.
<http://dx.doi.org/10.1787/9789264210448-en>
3. Türk Tabipleri Birliği vd. (2014). Kömürlü termik santraller çevreye ve sağlığa zararlıdır [Basın açıklaması]. <http://www.ttb.org.tr/index.php/Haberler/komurlu-4871.html>
4. HEAL (2013), The Unpaid Health Bill, How coal power plants make us sick. Rapor. <http://www.env-health.org/news/latest-news/article/the-unpaid-health-bill-how-coal>
5. HEAL (2013). Annual Review 2013, Climate and Energy, page 11. <http://www.env-health.org/resources/publications/article/annual-review-2013>

Sağlık ve Çevre Birliği (Health and Environment Alliance - HEAL)

Çevrenin sağlık üzerindeki etkilerini Avrupa Birliği (AB) kapsamında ele alan Sağlık ve Çevre Birliği (Health and Environment Alliance - HEAL), Avrupa'nın önde gelen kâr amacı gütmeyen kuruluşlarından biridir. HEAL, 70'den fazla üye kuruluşun desteği ile sağlık dünyasının sunduğu bağımsız uzmanlık ve kanıtları farklı karar alma mekanizmalarında sunar. Birliğimiz sağlık çalışanlarını, kâr amacı gütmeyen sağlık sigortacılarını, hekimleri, hemşireleri, kanser ve astım hastası gruplarını, vatandaşları, kadın gruplarını, gençlik gruplarını, çevreyle ilgili sivil toplum kuruluşlarını, bilim insanlarını ve halk sağlığı kurumlarını temsil eden geniş bir birliktir. Üyelerimiz arasında uluslararası düzeyde ve Avrupa genelinde çalışan kuruluşların yanı sıra, ulusal ve yerel gruplar da bulunmaktadır.

HEAL Tanıtım Broşürü (Türkçe): http://www.env-health.org/IMG/pdf/7_heal_leaflet-tr.pdf

HEAL'i web sitesi (www.env-health.org), [Facebook](#) ve Twitter [@HealthandEnv](#) adreslerinden takip edebilirsiniz.